

ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ І МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

УДК 338.432:631.95

Фурдичко О.І.,
д.е.н., професор, академік НААН
Інститут агроекології і природокористування
Власенко І.В.,
к.е.н., доцент
Вінницький національний аграрний університет

РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ТА СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ І РОЗВИТКУ ВІННИЦЬКОЇ ПТАХОФАБРИКИ

Постановка проблеми. За період земельної реформи в Україні здійснено перерозподіл державних земель, проведено реформування земельних відносин на засадах рівності прав на землю громадян, юридичних осіб, територіальних громад і держави, в результаті чого змінилися умови та сформувались нові аграрні формування

За наявності дрібних землекористувачів ускладнюється організація високорентабельного товарного сільськогосподарського виробництва. Тому виникає необхідність в об'єднанні (консолідації) земельних ділянок (земельних часток (паїв)) та формування на їх основі сталого сільськогосподарського землекористування товарного типу.

Перехід до ринкових умов господарювання в Україні започаткував розвиток підприємницької діяльності в усіх сферах економіки, у тому числі і в сільському господарстві. Цей період характеризувався гострою соціально-економічною кризою та ринковими трансформаційними процесами, які обумовили різке падіння сільськогосподарського виробництва.

Досить тривожним слід вважати і той факт, що демографічна та поселенська кризи охопили майже дві третини районів Київської, близько 40% - Черкаської і Луганської, третину Вінницької, близько чверті Житомирської, Хмельницької та Кіровоградської областей [1-2].

Подальша реструктуризація землекористування, створення і розвиток нових агроформувань на екологічних засадах з урахуванням регіональних особливостей Вінницької області потребує відповідного наукового обґрунтування, що зумовило проведення дослідження розвитку Вінницької птахофабрики. Здійснення запропонованого дослідження є актуальним сьогодні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням формування сільськогосподарського землекористування та використання земельних ресурсів України займалися такі науковці: С.М. Азізов [3], В.Я. Амбросов [4], М.С. Богіра [5], Л.М. Бойко [6], Л.М. Колот [7] І.В. Власенко [8] й ін. Механізми перспективного розвитку агросфери дрібних землекористувачів залишаються маловивченими. Тому на сучасному етапі існує нагальна потреба дослідження питання сучасної моделі вітчизняного розвитку сільського господарства, визначення місця агропромислових формувань нового типу в контексті еколого- економічного землекористування агросфери.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз сучасної моделі агропромислових формувань нового типу в контексті еколого- економічного розвитку птахівництва регіону.

Викладення основного матеріалу дослідження. У вересні 2005 року було прийнято Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів (нова редакція діє від 02.12.2012 р.)» [9], згідно з яким сільські депресивні території мають виділятися на рівні адміністративних районів. Щоб отримати статус депресивних, сільські райони мають відповідати одночасно п'яти критеріям (найбільша частка зайнятих в сільському господарстві, найменші щільність і найменший природний приріст населення, найнижчі: рівні виробництва сільськогосподарської продукції на душу населення та середньої заробітної плати).

В результаті наших досліджень встановлено, що однією із причин такої ситуації в районах, котрі претендують на статус депресивних територій та пільгового оподаткування є обмежена можливість

працевлаштування сільського населення. На нашу думку, становлення екологічно збалансованого виробництва агросфери повинно базуватися на чотирьох елементах:

- життєздатній системі ведення виробництва, яка узгоджується із загальними економічними планами розвитку (на різних рівнях);

- збереженні та поліпшенні природних ресурсів;

- збереженні та поліпшенні екосистем, які залежать від сільськогосподарського виробництва;

- створенні привабливого з естетичного погляду сільського навколишнього середовища. На наш погляд, нова політика санації агросфери має концентруватися довкола трьох головних осей:

а) конкурентоспроможність;

б) відновлення земельних ресурсів;

в) багатофункціональне село та якість життя на селі.

Відродження аграрної сфери справедливо пов'язують із становленням високотехнологічного, конкурентоспроможного і прибуткового аграрного сектору, формуванням нової організаційної структури сільського господарства та його ринкової інфраструктури. Водночас це відродження передбачає також подолання соціального занепаду села.

Для цього пропонуємо механізми санації аграрного землекористування проводити **за принципами «аграрного ренесансу»**.

Проведені дослідження у Вінницькій області показують, що "Миронівський хлібопродукт" інвестує 1,5 млрд. доларів до 2015 року у створення ТОВ «Вінницька птахофабрика».

Компанія планує побудувати виробничий комплекс, що складається з птахофабрики потужністю 420 тис. тонн м'яса на рік, комбикормового заводу потужністю 1,2 млн. тонн продукції на рік, олієекстракційного заводу потужністю переробки 500 тис. тонн соняшнику на рік, ріпакоекстракційного заводу потужністю 350 тис. тонн в рік, 9 елеваторів загальною потужністю прийому зернових і олійних більше 1 млн. куб.м, та 26 майданчиків вирощування бройлерів на 33,8 млн. курей-бройлерів, інкубатора на 300-350 млн. яєць, забійного заводу і заводу з виробництва готових м'ясних виробів. "Миронівський хлібопродукт" вже запустив в експлуатацію першу чергу будівництва птахокомплексу, завдяки чому вдалося до певної міри економічно оздоровити аграрні сільські території.

В результаті досліджень встановлено, що особливістю створення агропромислового об'єднання є те, що впроваджується принцип аграрного ренесансу - соціально-економічного відродження або «економічних майданчиків розвитку територій». Філія «Птахокомплекс» юридично розташована у м. Ладжин, але територіально майданчики по вирощуванню курчат-бройлерів знаходяться у Тростянецькому та Тульчинському районах поблизу населених пунктів, з яких господарство забезпечується трудовими ресурсами і в яких здійснюється процес соціально-економічного відродження.

Всього планується освоїти 26 майданчиків по вирощуванню курчат-бройлерів. При підлоговому вирощуванні бройлерів використовується не типовий пташник з розмірами 21 x 120 з корисною площею 2222 м². При щільності посадки 18 голів на 1 м² площі приміщення їх місткість складає відповідно 40000 тис. голів. Термін вирощування становить 6 тижнів. Тривалість профілактичної перерви складає два тижні. Загальне число днів, необхідне для вирощування бройлерів однієї партії і профілактичної перерви визначається як сума днів, затрачених на вирощування партії бройлерів разом з профілактичною перервою. Після закінчення терміну вирощування з приміщення видаляють глибоку підстилку з пташника, складають для біологічного знезараження і використовують як органічне добриво на поля, що покращує еколого-економічне аграрне використання земель.

Впровадження сучасних технологій виробництва м'яса птиці дозволило підвищити конкурентоспроможність продукції, часткового відродження якості життя на селі та вдалося раціонально освоїти місцеві земельні ресурси. По суті, майданчики вирощування бройлерів стають своєрідними «точками економічного росту» аграрної економіки, бо саме їм нерідко вдається освоїти покинуті землі. Вирощування бройлерів здійснюється крупними однорічковими партіями в пташниках на підлозі з використанням глибокої підстилки. Для підстилки використовують відходи олієекстракційного заводу – соняшникове лушпиння.

"Миронівський хлібопродукт" планує охопити 70 тис. га сільськогосподарських угідь для комплексу, який розташовуватиметься на землях Гайсинського, Тростянецького і Тульчинського районів. Буде додатково працевлаштовано 1750 людей.

Аналізуючи економічні показники, слід зазначити, що основну частину виробничих витрат тваринництва (птахівництва) складає вартість кормів, яка в сучасних умовах дорівнює 60-65% від загальних витрат. На частку інших припадає 35-40%.

Собівартість – це відношення загальних витрат до виходу продукції. Валовий прибуток визначаємо шляхом множення валової продукції на ціну.

Різниця між валовим прибутком і загальними витратами визначає чистий прибуток.

Визначаємо рівень рентабельності як відсоткове відношення чистого прибутку до собівартості реалізованої продукції.

Знаючи валове виробництво м'яса на птахофабриці (440 тис. тонн), знаходимо добуток його та ціни (2500 грн. за 1 центнер) – отримуємо суму валового прибутку:

$$4\,400\,000 \text{ ц} \times 2500 = 11\,000\,000\,000 \text{ грн.}$$

Оскільки загальна потреба в комбікормі складає 953333,3 тонн, то витрати на корми при ціні 1 тонни комбікорму в 2000 грн. становитимуть:

$$953333,3 \times 2000 = 1\,906\,666\,600 \text{ грн.}$$

Загальні витрати визначаємо, виходячи із того, що із загальних витрат 65% припадає на корми. Отже:

$$1\,906\,666\,600 - 65\% \\ X - 100\%$$

Загальні витрати складуть $(1\,906\,666\,600 \times 100 : 65) = 2\,933\,333\,231$ грн.

Собівартість 1 ц продукції знаходимо шляхом ділення загальних витрат на валове виробництво:
 $2\,933\,333\,231 : 4\,400\,000 \text{ ц} = 666,6$ грн.

Віднімаючи від валового доходу загальні витрати, отримуємо чистий прибуток:
 $11\,000\,000\,000 - 2\,933\,333\,231 = 8\,066\,666\,769$ грн.

Рівень рентабельності складе:
 $8066666769 : 2\,933\,333\,231 \times 100 = 275\%$.

Таким чином, при використанні еколого-економічного аграрного ренесансу на затрачену 1 гривню отримуємо 2,75 гривні прибутку.

Відповідно до концепції «економічні майданчики розвитку сільських територій» урізноманітнюються і заходи їх підтримки. Поряд з традиційними механізмами стимулювання розвитку проблемних територій на кшталт грантів, субсидій, цільових програм розвитку, тепер важлива роль відводиться заходам, спрямованим на активізацію внутрішніх ресурсів сільських територій. Йдеться про стимулювання підприємництва на селі, розширення видів діяльності, посилення територіальної мобільності населення, інфраструктурної забезпеченості сільської місцевості, її конкурентоздатності та інвестиційної привабливості.

Висновки з даного дослідження. Створення «економічних майданчиків розвитку сільських територій» можна вважати ренесансом сільськогосподарського виробництва, що до певної міри дасть можливість оздоровити депресивні аграрні території, підвищити технічний рівень аграрного виробництва, запровадити досконаліший менеджмент, створити нові робочі місця, відвести загрозу банкрутства, що завжди супроводжується негативними соціальними наслідками. Тому приплив капіталу із зовнішніх джерел відігравав і продовжує відігравати в більшості випадків позитивну роль у розвитку сільського господарства на депресивних територіях. Цей процес повинен бути економічно врегульованим і відповідним чином контрольованим. Для цього необхідно створити фінансово-кредитний механізм, адекватний сучасним умовам і цілям підвищення рівня продовольчої безпеки держави.

Література

1. Власенко І.В. Стимулювання діяльності підприємництва в депресивних адміністративних районах Вінниччини / І.В. Власенко // Вісник Хмельницького національного університету (Економічні науки), Том 2. – Хмельницький, 2007. – С. 66-70.
2. Власенко І.В. Ринкові умови аграрного господарювання та розвиток сільських територій України / І.В. Власенко // Інноваційна економіка. – 2013. – № 2(40). – С. 106-110.
3. Азізов С.М. Організація виробництва і аграрного бізнесу в сільськогосподарських підприємствах / С.М. Азізов, П.К. Кенійський, В.М. Скупий ; за ред. С.М. Азізов. – К. : ІАЕ, 2001. – С. 251-252.
4. Амбросов В.Я. Переход к рыночным земельным отношениям / В.Я. Амбросов // Стратегії реалізації земельної реформи. – 2011. – №1. – С. 39-41.
5. Богіра М. Земельна реформа і стан формування справжніх господарів на селі / М. Богіра // Землевпоряд. вісн. – 2008. – № 2. – С. 37-59.
6. Бойко Л. Розмір землекористувань сільгоспідприємств у системі чинників ефективності господарювання / Л. Бойко // Землевпоряд. вісн. – 2008. – № 6. – С. 63.
7. Соціальна відповідальна теорія і практика розвитку : монографія / [А.М. Колот, О.А. Грішнова та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук А.М. Колота. – К. : КНЕУ, 2012. – 501 с.
8. Власенко І.В. Проблеми аграрного природокористування в ринкових умовах господарювання : монографія / І.В. Власенко. – Вінниця «Едельвейс і К», 2007. – 228 с.
9. «Про стимулювання розвитку регіонів» Закон України від 08.09.2005 № 2850-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kodeksy.com.ua/pro_stimulyuvannya_rozvitku_regioniv.htm